

ROMÂNIA

CURTEA DE APEL BRAȘOV

Cabinetul Președintelui

Nr. 2128/33/2019 din 9 ianuarie 2020

Către

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În temeiul dispozițiilor art. 514 Cod procedură civilă, art. 21 alin. 2 din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1375/2015 și pct. II.7 din Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 725/2015, vă solicităm să vă pronunțați asupra unei probleme de drept soluționate diferit de instanțele judecătorești, referitoare la *„corecta aplicare și interpretare de către instanțele române a art. 4 alin. 1 și art. 4 alin. 6 din Legea nr. 193/2000 în litigiile în care se analizează caracterul abuziv al comisioanelor de întocmire / analiză dosar și de gestionare / administrare a creditului”*.

Vă înaintăm copia hotărârii colegiului de conducere al Curții de Apel Brașov nr. 118/16 decembrie 2019, sesizarea formulată de petenta BRD – Groupe Société Générale S.A. precum și materialul constituit în legătură cu chestiunea de drept ce face obiectul sesizării.

Cu deosebită considerație,

**Președintele Curții de Apel Brașov
Judecător Nicoleta Hădărean**

Grefier documentarist,
Lucica Gogiu

CURTEA DE APEL BRAȘOV
Colegiul de conducere

HOTĂRÂREA nr. 118
emisă astăzi, 16 decembrie 2019

Colegiul de conducere al Curții de Apel Brașov, convocat și întrunit în ședința din 16 decembrie 2019 în conformitate cu dispozițiile art. 7 alin. 1 lit. q și art. 23 din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1375/2015, a luat în dezbateră punctul XII al ordinii de zi, respectiv, *referatul președintelui secției civile privind sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție cu un recurs în interesul legii.*

Prin referatul formulat se solicită colegiului de conducere ca, în temeiul prevederilor art. 514 Cod procedură civilă, art. 21 alin. 2 din Hotărârea C.S.M. nr.1375/2015 și pct. II.7 din Hotărârea C.S.M. nr. 725/2015, să sesizeze Înalta Curte de Casație și Justiție cu privire la problema de drept soluționată diferit de instanțele judecătorești din circumscripția Curții de Apel Brașov și de alte instanțe din țară, referitoare la *„corecta aplicare și interpretare de către instanțele române a art. 4 alin. 1 și art. 4 alin. 6 din Legea nr. 193/2000 în litigiile în care se analizează caracterul abuziv al comisioanelor de întocmire / analiză dosar și de gestionare / administrare a creditului”.*

Prin cererea adresată Curții de Apel Brașov și înregistrată la nr. 2128/33/23.09.2019, petenta BRD – Groupe Société Générale S.A. a solicitat promovarea unui recurs în interesul legii, pentru a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii în cauzele având ca obiect analizarea caracterului abuziv al clauzelor contractuale prin care se reglementează comisioanele de întocmire / analiză dosar și de gestionare / administrare a creditului, din perspectiva aplicării și interpretării diferite în aceste litigii a dispozițiilor art. 4 alin. 1 și art. 4 alin. 6 din Legea nr. 193/2000.

În concret, se solicită obținerea unei interpretări unitare prin intermediul unui recurs în interesul legii în ceea ce privește:

a) stabilirea ordinii etapelor analizei clauzelor din perspectiva art. 4 din Legea nr. 193/2000, mai precis, dacă instanța națională este obligată să verifice mai întâi încadrarea clauzelor privind comisioanele în clauzele exceptate reglementate de art. 4 alin. 6 (clauzele se referă la obiectul principal al contractului, la preț și sunt redactate într-un limbaj ușor inteligibil) și abia apoi, dacă rezultatul este negativ, să analizeze dacă sunt îndeplinite condițiile cumulative menționate la art. 4 alin. 1 (clauzele sunt negociate, contrare bunei credințe și creează un dezechilibru semnificativ);

b) interpretarea sintagmei „prețul contractului” prevăzută la art. 4 alin. 6 din Legea nr. 193/2000, respectiv, dacă o clauză care reglementează valoarea unui comision de întocmire/ analiză dosar sau de gestionare / administrare a creditului este inclusă în noțiunea de preț al contractului, fiind exceptată de la controlul caracterului abuziv în măsura în care este exprimată într-un limbaj ușor inteligibil;

c) interpretarea sintagmei „obiect principal al contractului” prevăzută la art. 4 alin. 6 din Legea nr. 193/2000, respectiv, dacă acesta poate fi reprezentat de clauze prin care sunt reglementate comisioane de întocmire / analiză dosar și gestionare / administrare a creditului. Mai precis, dacă aceste comisioane constituie prestații esențiale ale contractului de credit, fiind

asimilate obiectului principal al contractului și fiind exceptate de la controlul caracterului abuziv în măsura în care clauzele sunt exprimate într-un limbaj ușor inteligibil;

d) în aplicarea art. 4 alin. 6 din Legea nr. 193/2000, raportat la noțiunea de clauze „exprimate într-un limbaj ușor inteligibil”, să se clarifice necesitatea menționării prestațiilor băncii ce urmează a fi efectuate în contrapartida comisioanelor, chiar și atunci când scopul perceperii comisioanelor poate fi ușor dedus din denumirea acestora sau din dispozițiile legale sau contractuale incidente, pentru a se considera că acele clauze sunt redactate într-un limbaj ușor inteligibil;

e) în aplicarea art. 4 alin. 1 din Legea nr. 193/2000, să se stabilească în ce măsură lipsa detalierei scopului perceperii comisioanelor, respectiv lipsa indicării prestațiilor/activităților efectuate de Bancă în contrapartida comisioanelor percepute creează automat un dezechilibru semnificativ în defavoarea consumatorului;

f) în aplicarea art. 4 alin. 1 din Legea nr. 193/2000 să se clarifice în ce măsură valoarea (cuantumul) comisioanelor poate fi un element în funcție de care se apreciază dezechilibrul semnificativ în defavoarea consumatorului.

Dispoziții legale incidente:

Legea nr. 193 din 6 noiembrie 2000*Republicată, privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori:**

Art. 4

„(1) O clauză contractuală care nu a fost negociată direct cu consumatorul va fi considerată abuzivă dacă, prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract, creează, în detrimentul consumatorului și contrar cerințelor bunei-credințe, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților.

(...)

(6) Evaluarea naturii abuzive a clauzelor nu se asociază nici cu definirea obiectului principal al contractului, nici cu calitatea de a satisface cerințele de preț și de plată, pe de o parte, nici cu produsele și serviciile oferite în schimb, pe de altă parte, în măsura în care aceste clauze sunt exprimate într-un limbaj ușor inteligibil.”

În vederea analizării oportunității promovării unui recurs în interesul legii, au fost emise adrese către curțile de apel din țară pentru a fi comunicată jurisprudență referitoare la această problemă de drept, constatându-se cu această ocazie că există practică neunitară atât la nivelul curților de apel cât și în interiorul aceluiași secții, ceea ce justifică aplicarea dispozițiilor art. 514 și 515 Cod procedură civilă.

I. În fapt, verificând întreaga documentație înaintată de curțile de apel din țară, s-a constatat că, în ceea ce privește **punctele a), b) și c)**, practica instanțelor este unanimă, în sensul că trebuie efectuată verificarea privind încadrarea clauzelor relative la comisioanele în cauză în clauzele exceptate reglementate de art. 4 alin. 6, însă nu s-a reținut în mod unanim dacă acestea constituie prestații esențiale ale contractului de credit și fac parte din obiectul principal al contractului, sau dacă sunt prestații accesorii acestuia.

Astfel, la nivelul majorității curților de apel din țară, cu excepția celor de mai jos, s-a reținut că aceste comisioane de analiză dosar/acordare și de administrare/gestionare a creditului nu sunt incluse în obiectul principal al creditului, nu reprezintă prestații esențiale ci sunt obligații cu caracter accesoriu, astfel că nu sunt excluse „ab initio” de la analiza caracterului lor abuziv.

Mai nuanțată este practica instanțelor de pe raza Curților de Apel Pitești, Târgu Mureș și Constanța, fără a avea consecințe semnificative, instanțele procedând la analiza caracterului abuziv al clauzelor în discuție.

Astfel, la nivelul **Curții de Apel Pitești** s-a arătat că aceste comisioane nu intră în „prețul contractului”, cu consecința analizării caracterului abuziv.

La nivelul **Curții de Apel Târgu Mureș**, se face distincția între noțiunea de „preț al contractului” și cea de „obiect principal al contractului”, arătându-se că nu sunt identice, reținându-se în continuare că cele două comisioane nu constituie obiect principal al contractului.

La nivelul **Curții de Apel Constanța** s-a reținut că aceste comisioane reprezintă un element component al costului creditului, se integrează în noțiunea de „preț al contractului”, ceea ce „aparent” ar plasa clauzele sub incidența art. 4 alin. 6 din Legea nr. 193/2000, însă instanțele pot analiza astfel de clauze din perspectiva caracterului abuziv, urmând să verifice dacă clauza este exprimată într-un limbaj clar și inteligibil. Astfel, dreptul instanței de a examina caracterul abuziv al unei clauze se poate extinde asupra clauzelor care definesc obiectul principal al contractului și asupra caracterului adecvat/just/proportional cu calitatea contraprestației în condițiile în care aceste clauze nu sunt exprimate într-un limbaj ușor inteligibil.

La nivelul **Curții de Apel Craiova** s-a apreciat că aceste comisioane fac parte din „prețul total al contractului” dar sunt clare și neechivoc exprimate, într-un limbaj ușor inteligibil. Prin urmare, nu se mai impune verificarea îndeplinirii celorlalte condiții referitoare la buna credință și la dezechilibrul de prestații. În aceste condiții, stabilirea caracterului clar și inteligibil al conținutului clauzei contestate determină incidența în cauză a dispozițiilor art. 4 alin. 6 din Legea nr. 193/2000 și a celor prevăzute de art. 4 alin. 2 din Directiva 93/13/CEE, clauzele privind comisionul de acordare și de administrare fiind exceptate de la aprecierea caracterului abuziv. Dacă nu îndeplinesc aceste exigențe, se analizează dacă există un dezechilibru semnificativ.

La nivelul **Curții de Apel Galați** se face distincție între „costul total al contractului” și „obiectul principal al contractului, stabilindu-se că, deși clauzele fac parte din costul total al contractului, nu pot fi asimilate obiectului principal al contractului, nefiind vorba de prestația esențială a convenției de credit ci de prestații cu caracter accesoriu. Comisioanele, deși parte din costul total al creditului, nu se circumscriu noțiunii de „obiect principal al contractului” și, prin urmare, nu intră sub incidența primei teze a art. 4 alin. 6 din Legea nr. 193/2000 și a art. 4 alin. 2 din Directiva 93/13/CEE, față de cele expres statuate de Curtea de Justiție a Uniunii Europene.

La nivelul **Curții de Apel Brașov** practica sub acest aspect este diferită de cea a celorlalte curți de apel din țară, în sensul că, în urma verificării cu prioritate a încadrării clauzelor în situația exceptată prevăzută de art. 4 alin. 6 din Legea nr. 193/2000, se reține că aceste clauze contractuale se includ în noțiunea de preț al contractului, de obiect principal al contractului, reprezentând un element esențial al prestației asumate, fiind exceptate de la controlul caracterului abuziv numai în măsura în care sunt redactate într-un limbaj ușor inteligibil. Cu toate acestea, instanțele au analizat caracterul abuziv al acestor clauze, argumentând în principal că în contract nu erau descrise/detaliate serviciile prestate de bancă pentru aceste costuri, fiind analizate și celelalte criterii prevăzute de art. 4 alin. 1 din Legea nr. 193/2000.

II. În ceea ce privește **punctele d), e) și f)** cuprinse în sesizarea formulată de petenta BRD – Groupe Société Générale S.A., practica instanțelor de judecată nu este unitară, criteriile avute în vedere în operațiunea de stabilire a caracterului abuziv sau, din contră, în demersul juridic de a le constata conforme cu Legea nr. 193/2000, fiind variate.

Astfel, instanțele au reținut:

Curtea de Apel Alba Iulia – ambele clauze sunt abuzive, pentru următoarele motive:

- comisionul de întocmire/analiză dosar stabilit fie într-o cotă procentuală, fie într-un quantum fix, este abuziv dacă este disproporționat în raport cu valoarea împrumutului;
- comisionul de gestionare/administrare are caracter abuziv, raportat la lipsa indicării contraprestațiilor furnizate, pe lângă nerespectarea cerințelor de transparență, negociere, bună credință;

- după pronunțarea Hotărârii CJUE în cauza C-621/17 Gyula Kiss/CIB Bank Zrt, Emil Kiss, Gyulane Kiss, în octombrie 2019, la nivelul instanței a fost decisă analizarea cerințelor privind caracterul clar și inteligibil al clauzelor și cel al bunei credințe în lumina considerentelor acestei hotărâri;

- nu s-au depus hotărâri judecătorești.

Curtea de Apel Bacău – ambele clauze sunt abuzive pentru următoarele considerente:

- comisioanele de administrare și de analiză nu prevăd nici măcar implicit care este contraprestația concretă pe care o efectuează banca exclusiv în beneficiul împrumutatului;
- comisionul de administrare este stabilit pentru o activitate de monitorizare exercitată de bancă, aspect care face parte din firescul activității bancare;
- comisionul de administrare, fiind datorat lunar, pentru o singură prestație a băncii (punerea la dispoziție a creditului), calculat la soldul creditului, maschează o parte din dobândă, crescând suplimentar profitul băncii;
- s-a mai reținut cuantumul ridicat al comisionului de administrare, prin raportare la dobânda lunară a creditului și lipsa unei justificări obiective în acest sens (spre exemplu 0,44% pe lună din sold, față de dobânda lunară de 0,575%).

S-au depus hotărâri judecătorești pentru a ilustra practica instanțelor de pe raza Curții de Apel Bacău, din care exemplificăm:

- Decizia civilă nr. 729/24.10.2017 a Tribunalul Bacău, dos. nr. 15053/180/2015;
- Decizia civilă nr. 926/19.12.2017 a Tribunalului Bacău, în dos. nr. 3486/180/2015;
- Decizia civilă nr. 716/06.10.2017 a Tribunalului Bacău, dos. nr. 6239/180/2016;
- Decizia nr. 37/AC/25.01.2017 a Tribunalului Neamț, dos. nr. 1377/291/2015;
- Decizia nr. 354/AC/01.10.2018 a Tribunalului Neamț, dos. nr. 8672/300/2016;
- Decizia nr. 312/19.06.2019 a Curții de Apel Bacău, dos. nr. 3877/279/2014;
- Decizia nr. 164/15.04.2019 a Curții de Apel Bacău, dos. nr. 17634/180/2017;
- Decizia nr. 1686/19.04.2019 a Curții de Apel Bacău, dos. nr. 35/32/2019.

Curte de Apel Brașov:

Opinia majoritară: ambele clauze sunt abuzive pentru următoarele considerente:

- lipsa descrierii contraprestațiilor băncii pentru aceste comisioane în conținutul acestor contracte, motivat de faptul că nu erau descrise/detaliat în contract serviciile prestate de bancă pentru aceste costuri, astfel că se crea un dezechilibru între drepturile și obligațiile părților.
- prin urmare, interpretarea noțiunii de „clauze exprimate într-un limbaj ușor inteligibil” este în sensul că este necesară menționarea prestațiilor băncii ce urmează a fi efectuate în schimbul achitării comisioanelor iar în lipsa detalierei acestor contraprestații, se creează automat un dezechilibru semnificativ în defavoarea consumatorului.

Hotărâri judecătorești exemplificative:

- Decizia civilă nr. 38/23.01.2019 a Curții de Apel Brașov, dos. nr. 8739/107/2015;
- Decizia nr. 205/19.03.2019 a Curții de Apel Brașov, dos. nr. 2742/226/2017;
- Decizia nr. 337/07.05.2019 a Curții de Apel Brașov, dos. nr. 4151/226/2017;
- Decizia nr. 43/29.01.2019 a Curții de Apel Brașov, dos. nr. 30832/197/2014.

Opinia minoritară: - clauzele nu sunt abuzive, pentru următoarele considerente:

- termenii care definesc aceste comisioane sunt utilizați în sensul comun (curent) a cuvântului, monitorizarea situației creditului face parte din firescul activității bancare și, ca orice serviciu, și această monitorizare și administrare are un cost, care a fost acceptat de consumator la semnarea contractului de credit bancar.

Hotărâri judecătorești exemplificative:

- Decizia civilă nr. 12/16.01.2019 a Curții de Apel Brașov, dos. nr. 17378/197/2015.

S-a pus în discuție la nivelul Secției civile a Curții de Apel Brașov impactul Hotărârii CJUE pronunțată la data de 03.10.2019 în cauza Gyula Kiss, asupra practicii judiciare, hotărându-se schimbarea acesteia, în sensul analizării noțiunii de clauze „exprimate într-un limbaj ușor inteligibil” din perspectiva considerentelor acestei hotărâri.

Curtea de Apel București – clauzele în discuție nu sunt abuzive, pentru următoarele considerente:

- contractele menționează explicit valoarea comisionului, scadența obligației și justificarea percepției acestui comision (acoperirea cheltuielilor cu privire la acordarea creditului);
- contraprestația băncii în schimbul comisionului rezultă din însăși clauza care impune plata acestuia;
- nedefinirea comisionului prin contractul de credit nu echivalează cu existența unui dezechilibru contractual;
- consumatorii au putut observa cuantumul comisionului și modul de calcul al acestora, motiv pentru care nu sunt într-o poziție dezavantajoasă față de instituția de credit;
- caracterul ne-negociat al clauzelor nu conduce *de plano* la constatarea caracterului abuziv;
- denumirea comisionului relevă fără echivoc rațiunea percepției sale, respectiv, activitatea de acordare a creditului;
- lipsa unei definiții exprese a clauzei nu echivalează cu lipsa de informare ori cu imposibilitatea consumatorului de a cunoaște scopul pentru care este perceput un anumit comision, câtă vreme însăși denumirea clauzei contractuale sugerează scopul percepției respectivului comision;
- faptul că acest comision de administrare este perceput lunar, nu înseamnă că ar reprezenta în realitate o dobândă mascată, neexistând nicio similitudine juridică între acest comision (perceput pentru operațiuni legate de utilizarea/monitorizarea/rambursarea creditului) și dobândă (percepută pentru lipsa de folosință a sumei de bani împrumutată).

Hotărâri judecătorești exemplificative:

- Decizia civilă nr. 597/19.06.2019 a Curții de Apel București, dos. nr. 12315/299/2016*;
- Decizia civilă nr. 539/05.06.2019 a Curții de Apel București, dos. nr. 11091/300/2017;
- Decizia nr. 749/R/24.09.2019 a Curții de Apel București, dos. nr. 29177/299/2016;
- Decizia nr. 605/R/10.06.2019 a Curții de Apel București, dos. nr. 7457/301/2016;
- Decizia civilă nr. 1163/22.05.2018 a Curții de Apel București, dos. nr. 31154/3/2015;
- Decizia civilă nr. 2299/19.12.2017 a Curții de Apel București, dos. nr. 25071/3/2016;
- Decizia civilă nr.669/12.09.2019 a Curții de Apel Brașov, dos. nr. 18016/301/2015.

Curtea de Apel Constanța:

- prima opinie: clauza privind **comisionul de acordare** poate face obiectul controlului din perspectiva caracterului abuziv, urmând să se verifice dacă clauza este exprimată într-un limbaj clar și inteligibil, un aspect important fiind dat de analizarea eventualului dezechilibru semnificativ în prestațiile părților datorat de cuantumul ridicat al comisionului;
- limbajul clar și inteligibil presupune faptul ca în cuprinsul contractului să se prevadă destinația și justificarea percepției comisionului de acordare și contraprestația pe care profesionistul o realizează în schimbul percepției acestei sume;
- a doua opinie: clauza privind comisionul de acordare nu prezintă un caracter abuziv deoarece la data încheierii contractului de credit consumatorul a agreeat și plata unui astfel de comision de 2,50% flat care a fost perceput o singură dată, la încheierea contractului, astfel că nu creează un dezechilibru în defavoarea debitorului și nu reprezintă o sarcină împovărătoare, în timp ce împrumutătorul are obligația corelativă de a suporta costuri cu viramente bancare sau interbancare pentru a pune la dispoziția clientului lichiditățile solicitate.
- prima opinie în privința **comisionului de administrare/gestiune**, este în sensul că acest tip de clauză poate face obiectul controlului din perspectiva caracterului abuziv, urmând a se verifica dacă clauza este exprimată într-un limbaj clar și inteligibil, un aspect important fiind dat de analizarea eventualului dezechilibru semnificativ în prestațiile părților datorat de cuantumul ridicat al comisionului;
- s-a considerat că acest comision trebuie raportat la valoarea soldului, nu a creditului inițial, având în vedere dispozițiile O.U.G. nr. 50/2010 (art. 36), respectiv O.U.G. nr. 52/2016 (art. 17), putând face obiectul analizei caracterului abuziv sub aspectul cuantumului acestuia,

raportat la condiția respectării echilibrului între drepturile și obligațiile părților semnatare ale convenției de credit; prin urmare, este abuziv comisionul de administrare reprezentând un procent de 0,05% din valoarea creditului acordat;

- a doua opinie în privința acestui comision: este abuziv, deoarece, fiind stabilit în procent fix la valoarea soldului, este o parte consistentă a costului contractului, nu este redactată într-un limbaj inteligibil (deși modul de calcul a fost arătat în cuprinsul contractului), mărește artificial costul efectiv al creditului, nu a fost negociat;

- clauza este abuzivă deoarece în cuprinsul contractului nu se enumeră prestațiile efective în schimbul cărora s-a perceput comisionul de administrare, fapt de natură să creeze un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților, în defavoarea comerciantului;

- în jurisprudența I.C.C.J. s-a reținut faptul că orice bancă desfășoară activități de monitorizare a situației creditului, face parte din specificul activității bancare iar costurile ar putea fi acoperite prin perceperea dobânzii, instituția de credit nejustificând în mod credibil necesitatea inserării unui comision de administrare;

- de asemenea, modul de calcul al acestui comision creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților, în defavoarea consumatorilor, caracterul semnificativ al dezechilibrului rezultând dintr-un simplu calcul economic, comisionul de administrare fiind plătit lunar, de-a lungul perioadei întregului credit;

- a treia opinie este în sensul respingerii cererii de constatare a caracterului abuziv al clauzei privind comisionul de administrare, motivat de faptul că acesta este recunoscut prin dispozițiile O.U.G. nr. 50/2010 (art. 36), respectiv O.U.G. nr. 52/2016 (art. 17), este exprimat într-un limbaj ușor inteligibil, a fost stabilit în mod clar, precis;

- lipsa inserării în contract a scopului percepției comisionului de administrare nu creează în sine un dezechilibru contractual.

Hotărâri judecătorești exemplificative:

- Decizia civilă nr. 407/04.07.2019 a Curții de Apel Constanța, dos. nr. 4812/212/2016;
- Decizia civilă nr. 397/27.06.2019 a Curții de Apel Constanța, dos. nr. 727/253/2017;
- Decizia civilă nr. 227/24.04.2019 a Curții de Apel Constanța, dos. nr. 8085/327/2014;
- Decizia civilă nr. 399/03.06.2019 a Curții de Apel Constanța, dos. nr. 6010/327/2015;
- Decizia civilă nr. 112/20.03.2019 a Curții de Apel Constanța, dos. nr. 2654/212/016;
- Decizia civilă nr. 352/13.06.2019 a Curții de Apel Constanța, dos. nr. 4223/212/2015.

Curtea de Apel Cluj – ambele comisioane sunt abuzive, motivat de faptul că:

- nu au fost negociate, având caracter preformulat;

- comisioanele s-au stipulat pentru prestații inexistente sau injuste, fiind înfrânt principiul bunei credințe.

Hotărâri judecătorești exemplificative:

- Decizia civilă nr. 159/28.03.2019 a Curții de Apel Cluj, dos. nr. 3715/211/2016;
- Decizia civilă nr. 317/11.06.2019 a Curții de Apel Cluj, dos. nr. 745/211/2017;
- Decizia civilă nr. 246/13.05.2019 a Curții de Apel Cluj, dos. nr. 11623/2011/2017;
- Decizia civilă nr. 1165/A/28.11.2016 a Tribunalului Specializat Cluj, dos. nr. 8942/211/

2014;

- Decizia civilă nr. 1126/A/11.09.2017 a Tribunalului Specializat Cluj, dos. nr. 5752/211/2016.

Curtea de Apel Craiova – comisionul de acordare a creditului și comisionul de administrare nu sunt abuzive, pentru următoarele considerente:

- comisioanele fac parte din prețul total al contractului, nu au fost negociate dar sunt clare și neechivoc exprimate, într-un limbaj ușor inteligibil. Prin urmare, nu se mai impune verificarea îndeplinirii celorlalte condiții referitoare la buna credință și la dezechilibrul de prestații;

- dacă nu îndeplinesc aceste exigențe, se analizează dacă există un dezechilibru semnificativ.

Hotărâri judecătorești exemplificative:

- Decizia civilă nr. 126/07.03.2019 a Curții de Apel Craiova, dos. nr. 19812/318/2016;
- Decizia civilă nr. 65/03.04.2018 a Curții de Apel Craiova, dos. nr. 2248/311/2016;
- Decizia civilă nr. 210/03.04.2019 a Curții de Apel Craiova, dos. nr. 2276/215/2016;
- Decizia civilă nr. 100/05.03.2019 a Curții de Apel Craiova, dos. nr. 754/311/2016*;
- Decizia civilă nr. 146/19.03.2019 a Curții de Apel Craiova, dos. nr. 3878/311/2016.

Curtea de Apel Galați:

- comisioanele sunt legale, atâta timp cât rezultă chiar din denumirea lor rațiunea percepției fără a fi utilizați termeni tehnici ci uzuali iar quantumul sumelor percepute a fost fără echivoc determinat;

- noțiunile de „acordare” respectiv de „administrare” a creditului sunt mai mult decât clare, ușor de înțeles;

- valoarea comisioanelor poate constitui un element în funcție de care se apreciază un dezechilibru semnificativ în defavoarea consumatorului.

Tribunalul Galați – opinie nuanțată:

- cu privire la noțiunea de clauze „exprimate într-un limbaj ușor inteligibil”, s-a adoptat practica I.C.C.J. în sensul că, pe lângă exprimarea corectă din punct de vedere gramatical, aceasta trebuie să fie accesibilă unui consumator mediu informat, în condițiile în care ele nu au fost negociate;

- limbajul inteligibil mai semnifică și posibilitatea pentru consumatori să prevadă consecințele ce decurg din cuprinsul clauzelor contractului, mai ales sub aspectul consecințelor economice care rezultă din acesta, în ceea ce îl privește;

- în condițiile în care în contract este indicat doar comisionul ca fiind de analiză, de gestionare sau de administrare a creditului, dar nu se indică ce reprezintă acest comision, adică nu se arată ce servicii ale băncii acoperă perceperea sumei indicate în contract, este clar că nu se poate vorbi de exprimarea într-un „limbaj inteligibil”, acest limbaj lipsind cu desăvârșire;

- cu privire la „dezechilibrul semnificativ”, s-a apreciat că, în lipsa definirii în contract a comisionului, clauza respectivă nu este de plano considerată ca producând un dezechilibru semnificativ.

- cu privire la legătura dintre valoarea comisioanelor și producerea dezechilibrului semnificativ în defavoarea consumatorului, valoarea comisioanelor nu poate constitui un element în funcție de care se apreciază un dezechilibru semnificativ în defavoarea consumatorului.

Hotărâri judecătorești exemplificative:

- Decizia civilă nr. 53/R/31.01.2019 a Curții de Apel Galați, dos. nr. 18749/233/2015*;
- Decizia civilă nr. 165/R/08.04.2019 a Curții de Apel Galați, dos. nr. 8424/233/2016*;
- Decizia civilă nr. 178/R/11.04.2019 a Curții de Apel Galați, dos. nr. 5096/231/2017;
- Decizia civilă nr. 25/Aciv/26.01.2017 a Tribunalului Brăila, dos. nr. 4106/196/2016;
- Decizia civilă nr. 209/05.03.2018 a Tribunalului Brăila, dos. nr. 16864/196/2016.

Curtea de Apel Iași

- caracterul abuziv al acestor comisioane se analizează în concret în fiecare speță, prin raportare la modalitățile concrete în care au fost stabilite/negociate prin contractele de credit și la clauzele de exceptare reglementate de art. 4 alin. 6 din Legea nr. 193/2000;

- redactarea clauzelor într-un limbaj clar și inteligibil înseamnă exprimarea corectă din punct de vedere gramatical pentru a da posibilitatea consumatorului să prevadă consecințele ce decurg din cuprinsul clauzelor contractului, mai ales sub aspectul consecințelor economice care rezultă din acestea în ceea ce îl privește (cauza CJUE 26/13 Arpad Kasler împotriva OTP Jelzalogbank);

- comisionul de întocmire/analiză dosar nu are caracter abuziv când acesta este stabilit în quantum fix, inclus în credit și perceput în mod transparent în considerarea costurilor de analiză

a bonității împrumutatului, avându-se în vedere și faptul că acest comision fiind prevăzut de art. 36 din O.U.G. nr. 50/2010;

- comisionul de administrare nu este abuziv atunci când este negociat, este calculat la soldul rămas și nu la valoarea inițială a creditului și are ca scop acoperirea costurilor aferente serviciilor prestate de bancă, fiind prevăzut de art. 36 din O.U.G. nr. 50/2010.

Hotărâri judecătorești exemplificative:

- Decizia civilă nr. 711/17.07.2019 a Curții de Apel Iași, dos. nr. 6406/866/2016;
- Decizia civilă nr. 241/13.03.2019 a Curții de Apel Iași, dos. nr. 1332/245/2017;
- Decizia civilă nr. 712/17.07.2019 a Curții de Apel Iași, dos. nr. 3341/245/2017;
- Decizia civilă nr. 362/10.04.2019 a Curții de Apel Iași, dos. nr. 2004/866/2016;
- Decizia civilă nr. 638/19.06.2019 a Curții de Apel Iași, dos. nr. 6625/245/2016.

Curtea de Apel Oradea:

- s-a apreciat că nu au un caracter abuziv clauzele în cadrul cărora comisioanele au fost redactate în mod clar și inteligibil, din care a rezultat modul de calcul al comisionului, quantumul acestuia și momentul în care trebuie achitat iar aceste clauze nu creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților, chiar dacă în cuprinsul acestora nu s-a explicat în mod concret fiecare operațiune care se subsumează comisionului respectiv;

- lipsa indicării prestațiilor/activităților efectuate de Bancă în contrapartida comisioanelor percepute nu creează automat un dezechilibru semnificativ în defavoarea consumatorului, fiind o chestiune de apreciere măsura în care lipsa detalierei scopului percepției comisioanelor creează un astfel de dezechilibru;

- valoarea (quantumul) comisioanelor poate fi un element în funcție de care se apreciază dezechilibrul în favoarea consumatorului.

Hotărâri judecătorești exemplificative:

- Decizia civilă nr. 43/C/05.03.2019-R a Curții de Apel Oradea, dos. nr. 8352/296/C/2015;
- Decizia civilă nr. 94/C/02.04.2019-R a Curții de Apel Oradea, dos. nr. 2248/218/C/2017;
- Decizia civilă nr. 88/C/21.03.2019 a Curții de Apel Oradea, dos. nr. 10327/296/C/201.

Curtea de Apel Pitești

- în ceea ce privește comisionul de întocmire/analiză, practica instanțelor din circumscripția acestei Curți a fost în sensul că perceperea acestuia nu are caracter abuziv în condițiile în care acesta este stabilit în quantum fix (ușor de calculat matematic pentru orice consumator cu pregătire cel puțin medie), inclus în credit și perceput în considerarea costurilor de analiză a bonității împrumutatului; mai mult, dispozițiile art. 36 din O.U.G. nr. 50/2010 permit stipularea acestui comision;

- în ceea ce privește comisionul de administrare, practica instanței este unitară, în sensul că acesta nu este abuziv, clauza fiind permisă de art. 36 din O.U.G. nr. 50/2010, cu condiția ca acesta să nu fie calculat la valoarea inițială a creditului, ci din soldul rămas de rambursat, pentru a nu se crea un dezechilibru major între drepturile și obligațiile părților.

Hotărâri judecătorești exemplificative:

- Decizia civilă nr. 922/R/24.06.2019 a Curții de Apel Pitești, dos. nr. 1787/280/2017;
- Decizia civilă nr. 3457/22.11.2017 a Tribunalului Argeș, dos. nr. 217/205/2016;
- Decizia civilă nr. 571/A/08.09.2015 a Tribunalului Vâlcea, dos. nr. 3888/288/2014.

Curtea de Apel Ploiești

- practica constantă la nivelul Curții: indiferent de modalitatea de redactare a clauzelor privind comisioanele de acordare/analiză dosar și de administrare credit, trebuie să rezulte cu evidență care sunt acțiunile/prestațiile băncii pe care acestea se fundamentează iar formularea

generică a clauzelor, chiar preluate din textul ordonanței, nu este suficientă pentru a nu se reține caracterul lor abuziv sub aspectele analizate;

- aceste comisioane sunt abuzive dacă nu au fost negociate, afectează echilibrul dintre drepturile și obligațiile părților și nu s-au evidențiat serviciile aferente costurilor rezultate din perceperea comisiunilor; în această situație este evidentă încălcarea obligațiilor de transparență, sancționată de lege cu nulitatea clauzei.

Hotărâri judecătorești exemplificative:

- Decizia civilă nr. 131/02.04.2019 a Curții de Apel Ploiești, dos. nr. 2599/262/2017*;
- Decizia civilă nr. 240/21.05.2019 a Curții de Apel Ploiești, dos. nr. 102/114/2018*;
- Decizia civilă nr. 119/27.03.2019 a Curții de Apel Ploiești, dos. nr. 3806/281/2016*;
- Decizia civilă nr. 208/09.05.2019 a Curții de Apel Ploiești, dos. nr. 22670/281/2015;
- Decizia civilă nr. 919/19.09.2018 a Tribunalului Buzău, dos. nr. 102/114/2018.

Curtea de Apel Suceava:

- comisionul de administrare face parte din costul total al creditului, în condițiile art. 3 lit. g) din Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23.04.2008 privind contractele de credit pentru consumatori, acest comision fiind exprimat într-un limbaj clar și inteligibil;

- comisionul de administrare și urmărirea riscuri nu este redactat în mod clar și inteligibil deoarece nu se arată care este contraprestația, ceea ce creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților;

- clauzele sunt standard, preformulate, ceea ce semnifică faptul că nu au fost negociate direct cu consumatorul.

Hotărâri judecătorești exemplificative:

- Decizia civilă nr. 412/21.06.2017 a Tribunalului Suceava, dos. nr. 1146/334/2016;
- Decizia civilă nr. 95/22.02.2017 a Tribunalului Suceava, dos. nr. 2117/334/2015;
- Decizia civilă nr. 536/27.09.2016 a Tribunalului Suceava, dos. nr. 1333/334/2015;
- Decizia civilă nr. 394/15.06.2016 a Tribunalului Suceava, dos. nr. 1330/334/2015.

Curtea de Apel Târgu Mureș:

- pentru aprecierea caracterului abuziv al comisiunilor se au în vedere criteriile menționate în Cauza Matei (C-143/13) pronunțată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene;

- toate comisioanele sunt analizate prin prisma caracterului inteligibil;

- lipsa detalierei scopului percepției comisiunilor, respectiv lipsa indicării contraprestațiilor băncii nu creează automat un dezechilibru semnificativ în defavoarea consumatorului (Cauza C-621/17 – Gyula Kiss/CIB Bank a CJUE);

- cuantumul comisionului nu constituie un element în funcție de care se apreciază dezechilibrul semnificativ în defavoarea consumatorului, conform art. 4 alin. 6 din Legea nr. 193/2000.

Hotărâri judecătorești exemplificative:

- Decizia nr. 618/R/27.06.2019 a Curții de Apel Tg Mureș, dosar nr. 6808/320/2017;
- Decizia nr. 604/R/26.06.2019 a Curții de Apel Tg. Mureș, dosar nr. 3320/289/ 2017;
- Decizia nr. 393/R/08.05.2019 a Curții de Apel Tg. Mureș, dosar nr. 20824/211/ 2016;
- Decizia nr. 485/R/29.05.2019 a Curții de Apel Tg. Mureș, dosar nr. 13520/320/ 2017.

Curtea de Apel Timișoara:

- în contextul în care banca nu a dovedit caracterul „negociat” al clauzei de acordare/ analiză dosar care i-a fost impusă consumatorului prin contract, fără ca acesta să poată influența în vreun fel conținutul ei, în condițiile în care nu există premise să îi permită băncii să considere că consumatorul ar fi acceptat-o în urma unei negocieri efective, coroborat cu caracterul prestabilit și nenegociat al clauzei, se creează un dezechilibru semnificativ în detrimentul consumatorului și al bunei credințe;

- comisionul de acordare/întocmire/analiză dosar este aferent unui serviciu pe care banca îl desfășoară din oficiu, în scopul verificării bonității clientului, deci în interesul propriu al băncii, fără ca banca să arate motivele care justifică stabilirea comisionului, indicând serviciile pe care le oferă în contul acestuia, se conturează ideea că o astfel de clauză stabilește în sarcina consumatorului o prestație care nu are un contraechivalent, ceea ce determină un dezechilibru semnificativ în detrimentul consumatorului și contrar bunei credințe;

- clauza privind comisionul de administrare a creditului este abuzivă în ipoteza în care banca nu a dovedit caracterul „negociat” al clauzei care i-a fost impusă consumatorului prin contract, fără ca acesta să poată influența în vreun fel conținutul ei, în condițiile în care nu există premise să îi permită băncii să considere că consumatorul ar fi acceptat, în urma unei negocieri efective, instituirea unui comision aferent unui serviciu nesolicitat și care, în fapt, se prestează în propriu al băncii; astfel se creează un dezechilibru semnificativ în detrimentul consumatorului, contrar exigențelor bunei credințe;

- deși O.U.G nr. 50/2010 nu interzice perceperea de către bancă a unui comision de administrare/gestionare a creditului, aceasta nu justifică stipularea lui, de plano, în orice contracte de credit încheiate de bancă, ci numai în acele contracte în care beneficiarii împrumutului – raportat la tipul de credit accesat, au nevoie de prestarea unui astfel de serviciu de către creditorul bancar, în scopul unei bune gestionări a creditului.

- nu s-au depus hotărâri judecătorești.

În concluzie, din verificarea hotărârilor judecătorești consultate, rezultă că instanțele fie au interpretat diferit noțiunea de „obiect principal al contractului” fie s-au referit la „prețul total al contractului” și au inclus comisioanele în discuție într-una din cele două noțiuni, însă indiferent de concluzia la care au ajuns sub aspectul incidenței art. 4 alin. 6 din Legea nr. 193/2000, toate instanțele au găsit argumente pentru a proceda la analizarea caracterului abuziv al acestor comisioane.

În ceea ce privește criteriile potrivit cărora clauzele care conțin comisioanele în discuție au fost sau nu apreciate abuzive, acestea sunt variate, apreciindu-se de la caz la caz, în concret.

Prin urmare, se pot identifica problemele de drept care au fost interpretate **în mod diferit** de către instanțele judecătorești și anume:

a) interpretarea sintagmelor „obiect al contractului” și „prețul contractului” prevăzute la art. 4 alin. 6 din Legea nr. 193/2000, precum și a sintagmei „prețul total al contractului” prezentă în conținutul unor hotărâri judecătorești, respectiv dacă o clauză care reglementează valoarea unui comision de întocmire/analiză dosar sau de gestionare/administrare a creditului este inclusă în noțiunile menționate anterior, fiind exceptată de la controlul caracterului abuziv în măsura în care este exprimată într-un limbaj ușor inteligibil.

b) în aplicarea art. 4 alin. 6 din Legea nr. 193/2000, raportat la noțiunea de clauze „exprimate într-un limbaj ușor inteligibil”, să se clarifice necesitatea menționării prestațiilor băncii ce urmează a fi efectuate în contrapartida comisioanelor, chiar și atunci când scopul percepției comisioanelor poate fi ușor dedus din denumirea acestora sau din dispozițiile legale sau contractuale incidente, pentru a se considera că acele clauze sunt redactate într-un limbaj ușor inteligibil.

c) în aplicarea art. 4 alin. 1 din Legea nr. 193/2000, să se stabilească în ce măsură lipsa detalierii scopului percepției comisioanelor, respectiv lipsa indicării prestațiilor/activităților efectuate de Bancă în contrapartida comisioanelor percepute creează automat un dezechilibru semnificativ în defavoarea consumatorului.

d) în aplicarea art. 4 alin. 1 din Legea nr. 193/2000 să se clarifice în ce măsură valoarea (quantumul) comisioanelor poate fi un element în funcție de care se apreciază dezechilibrul semnificativ în defavoarea consumatorului.

Este de menționat faptul că, recent, prin hotărârea pronunțată de CJUE în cauza C-621/17 – Gyula Kiss/CIB Bank s-a stabilit:

„1) Articolul 4 alineatul (2) și articolul 5 din Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii trebuie interpretate în sensul că cerința potrivit căreia o clauză contractuală trebuie exprimată în mod clar și inteligibil nu impune că acele clauze contractuale care nu au făcut obiectul unei negocieri individuale cuprinse într-un contract de împrumut încheiat cu consumatori, precum cele în discuție în litigiul principal, care stabilesc în mod precis cuantumul costurilor de administrare și al unui comision de acordare care urmează să fie suportate de consumator, metoda lor de calcul și data de exigibilitate a acestora, trebuie să detalieze de asemenea toate serviciile furnizate în schimbul sumelor în cauză.

2) Articolul 3 alineatul (1) din Directiva 93/13 trebuie interpretat în sensul că o clauză contractuală precum cea în discuție în litigiul principal, referitoare la costuri de administrare a unui contract de împrumut, care nu permite identificarea fără ambiguitate a serviciilor concrete furnizate în schimbul acestora, nu creează, în principiu, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților care decurg din contract în detrimentul consumatorului, în contradicție cu cerința de bună credință.”

Practica judiciară atașată și punctele de vedere exprimate de Curțile de Apel sunt anterioare acestei hotărâri a CJUE, unele instanțe făcând însă referire în adresele de înaintare a jurisprudenței lor la apariția acestei cauze și la consecințele ei asupra evoluției viitoare a practicii judiciare a respectivei instanțe.

Opinia Curții de Apel Brașov și a membrilor colegiului de conducere este în sensul că instanțele pot verifica susținerile consumatorului, declarând abuzive clauzele dacă se creează un dezechilibru semnificativ între părțile contractului și se aduce o atingere suficient de gravă situației juridice în care este plasat consumatorul, prin suprapunerea între diferite costuri ale contractului sau între serviciile remunerate.

Prin urmare, considerând că este necesar ca printr-o decizie obligatorie să se stabilească modul unitar de interpretare și aplicare a dispozițiilor legale menționate, se impune exercitarea atribuțiilor colegiului de conducere de a sesiza Î.C.C.J. pentru promovarea unui recurs în interesul legii.

În temeiul dispozițiilor art. 514 Cod procedură civilă și ale art. 19 alin. 1 lit. o din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești aprobat prin Hotărârea C.S.M. nr. 1375/2015,

Colegiul de conducere, cu unanimitate de voturi,

HOTĂRĂȘTE :

Art. 1. Sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, pentru a se pronunța asupra unei probleme de drept soluționate diferit de instanțele judecătorești, respectiv *„corecta aplicare și interpretare de către instanțele române a art. 4 alin. 1 și art. 4 alin. 6 din Legea nr. 193/2000 în litigiile în care se analizează caracterul abuziv al comisioanelor de întocmire / analiză dosar și de gestionare / administrare a creditului”*.

Data astăzi, 16 decembrie 2019.

Colegiul de conducere :

Judecător Elena Barbu – Președintele Curții de Apel Brașov

CONFORM CU
ORIGINALUL

Membri:

Judecător Răzvan Cosmin Dicu

Judecător Nicoleta Hădărean

Judecător Ramona Grațielă Milu

Judecător Anca Pîrvulescu

Judecător Otilia Diana Pop

Judecător Demis Marius Spărios